

Готовност на децата от подготвителната група за двигателна активност в първи клас

Чавдар Сотиров

A Children's readiness from the pre-school group for motor activity in the first grade:

Questionnaire with teachers from kindergartens and primary education for children's readiness from the pre-school group for motor activity in the first grade.

Key words: *readiness, adaptation, physical training, motor activity*

ВЪВЕДЕНИЕ

Реализирането на задачите на физическото възпитание в детските градини и училищата се осъществява чрез различно програмно съдържание, което се предопределя от ДОО и стандарти и от спецификата на организацията и възрастовите особености в двете образователни структури. Безболезният преход между тях изисква задължително съблюдаване на постепеността, като основен дидактически принцип [1].

Навлизането в нова социална среда, преустройството на режима на живот, изникването на непознати до момента дейности и поставянето на нови изисквания, са преломен момент в живота на първокласника. Това изисква да се задействат на разнообразни механизми за стимулиране (мотивиране) на неговата активност, като важно условие за адекватна приспособителна реакция към новите условия [4].

Една от нелеките задачи в преходния между двете възрасти период е подпомагане на прехода от ситуативната работа в детските градини към урочната организация в училище. Наред с образователните и възпитателните функции, предметът физическо възпитание и спорт трябва да изпълни и ролята на антистресор за малките ученици в новата и все още необичайна за тях среда на системното обучение[3]. Очертаната информационна натовареност и двигателната пасивност на децата изискват търсенето на нови идеи и подходи за практическата реализация на интегративната същност на физическото възпитание и спорта.

През последните години на XX век и началото на новия XXI век се забелязват тенденции към засилваща се хипокинезия и хиподинамия на децата още от предучилищна възраст. Естествена последица от този факт е снижаване нивото на тяхното функционалното състояние и физическата дееспособност.

Някои автори отбелязват, че новите социално-икономически и природни реалности изпреварват адаптивните възможности на личността. Пред развитието на физическата култура и нейният основен структурен компонент – физическото възпитание, се поставят допълнителни изисквания за разширяване границите на личностната адаптацията към изменящите се условия на живот и за съхраняване на интелектуалните и двигателните възможности[2].

Една от основните детерминанти при определяне на готовността на децата за училище е физическото развитие, физическата дееспособност и тяхната нервно-психична реактивност. Те, както и други личностни характеристики на децата са функция на двустранния процес на възпитание и обучение, и в голяма степен зависят от компетенциите на педагога [6].

ИЗЛОЖЕНИЕ

ЦЕЛТА на изследването е да се проучат възможностите за формиране на адекватна системна, спортно-двигателна активност на децата от подготвителната група, която да гарантира успешната им адаптация към интегралния учебен процес в първи клас и в частност към учебния предмет "Физическо възпитание и спорт".

За осъществяването на целта си набелязахме за разрешаване на следните основни ЗАДАЧИ:

1. Да се проучат съществуващите в теорията и практиката концепции по проблема за приемственост в сферата на физическото възпитание и спорта между предучилищната и началната училищна възраст.
2. Провеждане на социологическо проучване с учители от детската градина и началното училище по проблемите на физическото възпитание в двете степени.
3. Обобщение на резултатите и синтезиране на изводи и препоръки за практиката.

МЕТОДИКА

Инструментариума на изследването включваше социологическите методи *анкета* и *интервю* (с учители и родители).

Проведеното анонимно анкетно проучване обхвана 30 детски и 38 начални учители, които бяха подбрани непреднамерено. Анкетните карти съдържаха 6 въпроса адресирани по проблеми на физическото възпитание и 5 въпроса за мониторинга на социално значимите проблеми по физическо възпитание (вж. табл. 1 и 2). От анкетираните детски педагози 16% са с полувисше и 84% с висше образование. При началните учители съотношението е приблизително същото – с полувисше 18%, а с висше образование са 82%.

Проучването се проведе в началото на учебната 2008 – 2009 учебна година на територията на гр. Шумен.

РЕЗУЛТАТИ

Броят и съдържанието на въпросите в анкетните карти ни позволи да ги класифицираме в три групи.

Таблица 1

Резултати от проучване становището на педагозите от детските градини и началните училища по проблеми на физическото възпитание

№	ВЪПРОСИ	Отговорили с ДА	
		ДГ	НУ
1	Редовно ли се провеждат заниманията по ФВ?	82%	60%
2	Разполагате ли с необходимата материална база по ФВ?	70%	10%
3	Необходима ли е приемственост по ФВ между ДГ и НУ?	92%	90%
4	Запознати ли сте с програмата по ФВ на НУ (за учители от ДГ) и за ДГ (учителите от НУ)?	10%	24%
5	Наблюдавали ли сте двигателно-сетивна ситуация (в ДГ) и урок по ФВ (в НУ)	10%	30%
6	Според Вас в достатъчна степен ли е усвоен учебния материал по ФВ и спорт от децата в ДГ.	86%	62%

Към първата група включихме онези от тях, които се отнасят към решаване на задачите на физическото възпитание и спорт в двете образователни степени и за възможностите за осъществяване на приемственост между тях.

В двете образователни степени *ситуацията* и *урокът* са основни форми, които са включени в седмичното разписание през цялата учебна година. Логично е

100% от учителите да отговорят напълно положително. Установихме, че 82% от детските и 60% от началните учители отговарят утвърдително. Тези данни показват, че в условията на детските градини заниманията се провеждат по-редовно в сравнение с началния етап, където редовността на реализиране на хорариума е с 22% по-висок. Относително niskия процент за началното училище си обясняваме с оскъдната материална база. Голяма част от учителите многопредметници допълнително споделиха, че поради липса на условия - главно през студените месеци, те провеждат само 1-2 пъти пълноценни уроци по физическо възпитание. Независимо, че хорариумът не е "загубен напълно", защото в това време педагозите решават задачи по другите учебни предмети (обикновено където учениците срещат затруднения), констатираното несъответствие влиза в противоречие със Закона за учебния план. Нещо повече – ситуацията води до ограничаване на възможностите да се реализират на практика в достатъчна степен социалните функции на физическото възпитание, а именно подобряване здравния статус на учащите се.

Отговорите на втория въпрос – *"Разполагате ли с необходимата материална база по ФВ?"* е във взаимовръзка с първия въпрос. 70% от учителите в детските градини я намират за достатъчна, докато на това мнение в началния етап са само 10% от учителите. Достигането на стандартите от основите и допълнителните ядра изисква наличието на повече площ, технически средства и съоръжения в сравнение с детската градина.

По-голяма част от учителите проявяват разбиране за необходимостта от приемственост между детската градина и началното училище - съответно 92% от детските и 90% от началните учители.

Детските учители са на мнение, че учебното съдържание по физическо възпитание в детските градини се овладява сравнително в добра степен. Броят на положителните отговори (86%) са в резултат на създадените добри условия за работа и редовното провеждане на занятията по съответната програма. По този въпрос обаче почти половината от началните учители смятат, че подготовката на децата в детските градини по физическо възпитание не е достатъчна (62%). Трудно може да се посочат причините, на които се дължат тези негативни отговори. Прави впечатление, че на въпроса *"Какво още искате да научат децата от детската градина по физическа култура?"* голям брой от началните учители не са отговорили.

За осъществяване на приемственост според нас е необходимо всеки педагог от двете образователни степени да познават в дълбочина ДООИ и стандарти за учебния предмет. Анализът на положителните и отрицателните отговори от анкетата по този въпрос са доста обезпокоителни. Получава се противоречие с твърдението на педагозите от детските градини и началните учители, че е необходимо да се осъществява приемственост между тези две учебни звена. 10% от детските учители не познават държавните изисквания за началния етап, а 24% от началните не са запознати с програмното съдържание в детската градина. Предполагаме, че това са детските и начални учители, които са завършили своето висше образование преди утвърждаването на специалността ПНУП. Независимо от това се игнорира една от важните предпоставки за плавното преминаване и адаптация на децата от детската градина към условията на работа и обучение в първи клас.

Формите за организация на учебния процес в детската градина и училище са различни. Само 10% детските учители са наблюдавали урок по физическо възпитание в първи клас. Това е относително малък процент и според нас е твърде недостатъчен. От анализа на отговорите на началните учители разбираме, че около една трета (30%) са наблюдавали занимания в детските градини. Според нас, за да бъде по-ефективна приемствеността, би трябвало да се обърне по-голямо внимание (особено в началния етап на основна образователна степен) не само на урока като

основна форма, но и на средствата - спортно-подготвителните игри, упражнения, разходките, туризма и др. които да приобщят децата към училищния режим на работа. Задължителните форми в първи клас трябва да се реализират по възможност изцяло, а от друга страна да се увеличават и разнообразяват.

Втората група въпроси са свързани със социалната значимост на двигателната дейност за подрастващите. Резултатите са посочени на таблица 2.

Убедени сме, че всеки добър педагог трябва да се интересува от по-нататъшното развитие на своите ученици. Процентът на детските учители, които знаят всяко дете на 6-7 годишна възраст в кое училище ще постъпи е 92% (табл.2). Това не е достатъчно за решаване на проблемите на приемствеността. Необходимо е учителите да проследяват развитието на децата и след постъпването им в първи клас. Това ще позволи да се диагностицират пропуските и недостъпътите във възпитателно-образователния процес в ДГ, което от своя страна ще подсказва необходимите корекции. В тази насока данните от анкетното проучване показват, че само 12% от детските педагози проследяват развитието на децата и в следващия образователен етап.

Таблица 2

Анализ на мнението на педагозите от детската градина и началното училище за мониторинга на социално значимите проблеми по физическо възпитание

ВЪПРОСИ	Отговорили С ДА	
	ДГ	НУ
1.Знаете ли всяко дете от ДГ в кое училище ще постъпи?	92%	-
2.Проследявате ли развитието на децата по ФВ, които изпращате след постъпването им в първи клас?	12%	-
3.Осведомявате ли звеното, в което изпращате децата, каква е тяхната ФД?	42%	30%
4.Осведомявате ли родителите на децата от ДГ за ФД?	61%	-
5. Проявяват ли разбиране по въпросите на ФВ ръководствата на училището (ДГ) и общината Ви, в която работите?	90%	85%

На въпроса ни *„Отнасят ли се с разбиране по въпросите на физическата култура ръководствата на училището и общината Ви?“* положително отговориха 90% от детските и 85% от началните учители.

На началните учители под формата на интервю бяха зададени и други въпроси, които не са включени в таблици 1 и 2. Например: *„Имате ли впечатление, кои деца са по-активни в учебния процес по физическо възпитание?“* От педагозите 98% са категорични, че това са децата, посещавали детска градина. На въпроса *„В какво се проявяват различията при деца непосещавали детски градини?“*, 42% от началните учители отговориха, че те се отнасят до нивото на развитие на двигателните качества, а 64% виждат различията при овладяване на двигателните действия от ядрата на обучение.

Резултатите от нашето допитване до родителите показват (100%), че децата имат нужда от целенасочени занимания с физически упражнения в училище и извън него. 60% заявяват желание за съвместно участие в спортни мероприятия съвместно с децата си, но са възпрепятствани от недостиг на време. Само 10% от тях

извеждат децата на разходка и спортуват с тях. Една малка част от родителите (5%) са посещавали спортни изяви в детската градина и училище. Една трета смятат, че притежават съответните компетенции при занимания с физически упражнения и притежават необходимата литература.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

За да се осъществи приемственост между детските градини и началните училища е необходимо да се определят основните насоки и подходи за взаимодействие между двете степени.

Като **основни проиритети** според нас се оформят дейностите за постигане адекватна психо-физическа готовност на децата от ПГ на ДГ, която да гарантира решаването на образователните задачи по ФВ и спорт в първи клас; координационно-двигателната подготовка по елементите от ядрата на учебно съдържание, които са залегнали и в първи клас, в ДГ – на етапа усъвършенстване, трябва да се автоматизират; останалите личностни характеристики трябва да се развиват и възпитават в контекста на интегративните функции на физическото възпитание и спорт в първи клас.

Препоръката ни е, че трябва по-често да се организират съвместни дейности с деца и родители. Така родителите ще придобиват по-ясна представа за работата на педагозите по решаване на задачите за физическото укрепване на децата. Ще се обогатяват техните знания в областта на физическото възпитание и спорта и значението им за комплексно развитие на децата.

ЛИТЕРАТУРА:

[1]. Алексиев, Р. Двигателна активност на детето в детската градина, гр.Шумен, Университетско издателство, 2006.

[2]. Батоева, Д.1 Подготовка на децата за училище, Благоевград, 1986 г

[3]. Попова,Е., За приемствеността в сферата на физическата култура между детската градина и училище С. ПУВ, кн.4/1988 г.

[4]. Иванова, В., М.Тимчев, Физически аспекти в развитието на 6-7 годишните. – С.,Образование и квалификация, кн.5/1997 г.

[5]. Петрова Е и др. "Подготовка на децата за училище", изд.Народна просвета, С., 1989, стр.101

[6]. Бижков, Г. и др. Диагностика на готовността на детето за училище,С.1996 г. Докладът е отпечатан по проект № 5248, договор № 3А/05– 246/ 11. 03. 2009 г.

За контакти:

Чавдар Сотиров, СОУ "Сава Доброплодни", гр. Шумен,е-mail: sotir1965@abv.bg

Докладът е рецензиран.